

Hulp voor Bestuivers

Colofon

Auteurs

S.A.M. van Rooij, M. Pleijte,
E.G. Steingröver & G. A. de Groot.
Wageningen Environmental Research,
Wageningen

2021, DOI nummer 10.18174/555598
CC licentie CC-BY-NC-SA 4.0
De Routekaart Bijenlandschap maakt
deel uit van de toolbox "Hulp voor
bestuivers", ontwikkeld door
www.kennisimpulsbestuivers.nl.

Bijbehorende kennisproducten

- 4 Brochures "Samen werken aan een Bijenlandschap", gericht op:
  - Agrariërs
  - Bedrijven
  - Burgers/ burgerinitiatieven
  - Regionale overheden
- Handleiding bij de Routekaart Bijenlandschap
- Kaartenset "Routekaart Bijenlandschap"

Ontwerp

Taco Zwaanswijk - Stainless Media

Vouwen

Stap 1

Vouw de A3 dubbel op de stippel-lijn:

Stap 2

Vouw op de helft van de pagina de voor- en achterkant terug zodat de kaart zigzag gevouwen is:

Versie 1 - november 2021

Sociaal netwerk

Inspiratie en leren

Routekaart Bijenlandschap

Ecologisch netwerk

Kosten en meerwaarde

Deze routekaart is bedoeld voor organisaties die zich willen inzetten voor een bij-vriendelijk landschap. De routekaart bestaat uit een overzicht van succesfactoren voor het omvormen van een gebied naar een 'Bijenlandschap'. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt in verschillende fases van netwerkvorming en in verschillende soorten 'opbrengsten' van een Bijenlandschap.

Met deze routekaart kan een beginnend Bijenlandschap efficiënter het sociale netwerk opbouwen en wilde bestuivers in het landschap effectief bevorderen. Voor bestaande netwerken is de routekaart een hulpmiddel om hun effectiviteit te toetsen en te verbeteren.

Routekaart Bijenlandschap **Start klein, streef naar een groter bijenlandschap!**

Check en volg de voortgang!

Sociaal netwerk

Vorbereiding

- Zorg voor actoren met verschillende rollen
- Zorg voor diversiteit in organisaties in het netwerk
- Zorg dat er een sleutelfiguur is
- Zoek aansluiting met andere netwerken
- Betrek burgers en bedrijven
- Verken elkaars ambities
- Verken het gemeentelijk beleid

Netwerkvorming

- Stel een gezamenlijke ambitie vast en formuleer doelen
- Start klein, streef naar een groter netwerk
- Verwelkom nieuwe partners
- Sluit aan bij doelen in het gemeentelijk beleid en volg dit beleid kritisch
- Betrek een ambtenaar met passie voor bestuurders
- Verbind doelen van het bijenlandschap met kansen op andere beleidsterreinen
- Speel in op wisselingen van personen

Planvorming

- Stel een uitvoeringsprogramma op:
  - met verschillende soorten maatregelen
  - voor zowel voedsel- als nestelplekken
  - voor verschillende typen gebied
- Neem monitoring op in het uitvoeringprogramma
- Maak bijdragen aan het bijenlandschap gemakkelijk
- Start met laaghangend fruit
- Borg het bijenlandschap voor de middellange en lange termijn

Uitvoering

- Deel resultaten en evaluaties met het sociale netwerk
- Draag breed uit wat u doet, handel klachten meteen af

Inspiratie en leren

Vorbereiding

- Haal kennis bij partners die aan boord zijn
- Haal kennis op bij de burens die verder zijn
- Maak beginnend netwerk met globale ambities breed bekend

Netwerkvorming

- Kom regelmatig bij elkaar, organiseer excursies
- Bespreek met elkaar wat u hebt geleerd
- Draag uw ambities breed uit
- Draag voorbeeldprojecten uit
- Gebruik sociale media

Planvorming

- Deel successen en leerpunten binnen en buiten het sociale netwerk
- Draag uw ambities en voortgang breed uit

Uitvoering

- Monitor en evalueer het draagvlak voor maatregelen
- Maak afspraken over blijven leren en verbeteren

Ecologisch netwerk

Vorbereiding

- Verken gebied en potenties voor flora en fauna
- Benut kennis van lokale organisaties zoals IVN en heemkundekringen

Netwerkvorming

- Verken mogelijkheden en kansen voor:
  - verschillende soorten maatregelen
  - zowel voedsel- als nestelplekken
  - verschillende typen gebied
- Houd rekening met klimaatverandering
- Maak een regionale kansenkaart

Planvorming

- Maak een monitoringsplan
- Voer alvast een nulmeting uit
- Experimenteer (pilots)

Uitvoering

- Voer de geplande maatregelen uit!
- Voer de geplande monitoring uit
- Evalueer monitoringsresultaten en stuur de uitvoering bij

Kosten en meerwaarde

Vorbereiding

- Zorg voor financiering, vrijstelling of vrijwillige invulling van de sleutelfiguur
- Verken mogelijkheden voor (private) financiering voor organisatie van het sociale netwerk

Netwerkvorming

- Maak een begroting die past bij uw doelen, neem monitoring hierin mee
- Zoek naar financiering uit diverse bronnen en voor lange termijn, passend bij schaal en ambitie

Planvorming

- Investeer in alle type opbrengsten van het bijenlandschap
- Bedenk wat het bijenlandschap ook op andere vlakken oplevert

Uitvoering

- Monitor en evalueer de kosten en meerwaarde van het bijenlandschap